

ds. Joep Dubbink

Lezing uit Exodus 1:1-14

De verschillen zijn niet verrassend. 't Is tenslotte een verhaal van duizenden jaren geleden, andere tijd, andere gewoonten.

De overeenkomsten met onze tijd, die zijn pas opvallend.
'Angstwekkend herkenbaar', klonk maandag bij de voorbespreking.
Het begint met die farao die 'Jozef niet gekend had';
wie de geschiedenis niet kent,
niet weet van verworven plekken, van gegroeide verbanden,
die ziet alleen maar mensen die 'anders' zijn.
Nakomelingen van Jakob, van Jozef en zijn broers?
Nee, mensen met een migratieachtergrond.

En hij wordt bang:
ze krijgen zoveel kinderen,
zijn ze wel betrouwbaar als het erop aankomt
kiezen ze niet voor onze vijanden?
Angst leidt tot afkeer, niet eens meer met een reden,
gewoon aversie, afwijzing, uitsluiting.

Let op waar het begint: aan de top.
Niks 'stem geven aan de gewone burger',
nee, van bovenaf, desinformatie, zwartmaken.
De ene stap na de andere, steeds net zo dat het nog acceptabel is.
Alles went, tenslotte.

Eerst werken – daar 'is nog nooit iemand minder van geworden'.
Dan dwangarbeid – ja, als ze niet willen...
En zo verder. Tot waar ga je door?
De farao roept op tot 'verstandig handelen'.
Maar wat is dat? Welk gezichtspunt kies je?
Wie worden er beter van dat verstandige handelen?

*We laten onze gedachten leiden door het verhaal dat geklonken heeft:
verdrukking, geen kant op kunnen – aan wie denk je vandaag?
Vanwaar is nog hulp te verwachten;
hoe houd je moed en hoop?*

Stilt

Lezing uit Exodus 1:15-22

Wat een vrouwen zijn dat, die twee.
Vroedvrouwen, verloskundigen, maar ook 'vroede, wijze, vrouwen'.
Ze krijgen opdracht, de Hebreeuwse jongetjes te doden

stiekem, bij de geboorte:
'Ach, wat triest, mevrouw, ja, dat gebeurt soms'.

Wie zijn ze zelf eigenlijk: Israëlitisch, of Egyptisch?
Ik denk: Egyptisch. Anders had er niet gestaan
'als jullie de *Hebreeuwse* vrouwen helpen bij de bevalling'.
Dat is wat: je leven wagen voor mensen
die niet eens van je eigen volk zijn.

Het staat er zo spannend.
'Let goed op', zei de farao. En wat doen ze?
'Ze letten goed op? Nee, 'ze hadden ontzag'
– scheelt maar één letter in het origineel,
menselijkheid zit 'm in kleine dingen.

'Ontzag voor God'; – kenden ze dan die godheid, de Ene,
die vreemde God die de Israëlieten nog niet eens goed kenden?
En moet dat dan? Moet je God bij name kennen
om te weten wat je te doen staat, en wat je niet kunt maken?
Kan niet elk mens besluiten, op te komen voor het leven
en niet mee te werken aan de krachten van de dood?

Hun verhaal over die sterke Hebreeuwse vrouwen
zal ook wel niet kloppen: ze liegen erop los.
Foei, zeggen theologen – mannen natuurlijk! – dat mag niet!
Met zulke mannen, daar win je geen oorlog mee.
Waar wetten en regels voor mensen gaan,
daar verliest het leven het van de dood,
daar heeft God het nakijken.

U mag weer even uw eigen gedachten bepalen, dit geven we u mee:

*Er zijn signalen van hoop, vrouwen die de menselijkheid bewaren;
hoe dapper moet je zijn voor zulke burgerlijke ongehoorzaamheid! – zou je durven?
Maar dan: is het genoeg, is het niet allemaal veel te weinig?*

Stilte

Waar is God? Dat roepen mensen vaak in hun nood.
Waarom doet Hij niks, waarom helpt Hij niet?

'Kan het u niks schelen dat wij vergaan!
roepen Jezus' leerlingen tegen hem midden in de storm.
Zoiets was al heel vaak naar zijn Vader geroepen,
en hele volksstammen zijn opgehouden met roepen,
teleurgesteld, omdat voor hun gevoel de hemel gesloten bleef.

Vanmorgen is God aanwezig in het verhaal op twee manieren.
De eerste en belangrijkste is
dat *mensen – twee vrouwen – ontzag voor Hem hebben,
dat ze zijn wil doen en in verzet komen.*

Geloven maakt verschil, ook al zonder dat God handelt:
mensen zijn het, die zijn wil doen, die instaan voor het leven.
Zo is Hij aanwezig en werkzaam in onze wereld,
door mensenhanden.

Dat het vrouwen zijn, is dat toeval? Geloof ik niks van,
want het volgende verhaal gaat wéér over vrouwen,
en weer wordt het leven daar behouden.

* * *

Is het genoeg? Wordt zo de verdrukking overwonnen,
wordt zo het duister waarin wij leven langzaam lichter
kunnen wij met eigen handen de bevrijding realiseren?

Dat te geloven zou wel naïef zijn. Er is meer nodig.
God is niet zo goed, of Hij moet zich van zich laten horen,
zijn Woord moet klinken, zijn Naam moet gekend worden,
Hij moet geschiedenis gaan maken, midden in deze ellende,
met alles erbij, zelfs vuile handen maken.

Wat staat ons te doen in de tussentijd?
Wachten. Geduld. Moeilijk dat dat is!
Maar ook: trouw blijven,
ontzag blijven houden voor God en zijn leefregels,
kleine dingen doen die het verschil maken.

Intussen blijft God niet helemaal werkeloos:
Hij schenkt de vroedvrouwen nakomelingen,
ook zichzelf mogen delen in het goede dat ze doen.
Hun namen zijn bewaard, en we noemen ze met ere:
Sifra en Pua – terwijl die andere naam, die van de farao,
aan de vergetelheid is prijsgegeven. En terecht!

Soms gebeurt het,
dat mensen ook zelf ontvangen wat ze geven,
onderweg naar de vrijheid zelf al voldoening ervaren,
al was het maar, deel uit te maken van die beweging
naar het land van belofte,
en zo getroost worden, en bemoedigd.
God-zij-dank. Amen.